

**Przedmiotowe Wymagania Edukacyjne i kryteria oceniania z geografii
w Szkole Podstawowej nr 74 w Poznaniu**

Przedmiot	Geografia												
Typ szkoły i poziom	SZKOŁA PODSTAWOWA, klasy V - VIII												
Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych i postępów w nauce, zakres materiału	- Testy - obejmujące jeden dział lub większy zakres materiału - Sprawdziany pisemne – obejmujące treści nauczania z jednego działu, - Kartkówki – trzy ostatnie tematy, - Odpowiedź ustna – trzy ostatnie tematy, - Praca na lekcji indywidualna / w grupie – bieżąca ocena, - Zadania długoterminowe, prezentacje, projekty przedmiotowe - bieżąca ocena.												
Dodatkowe zadania podlegające ocenie	- Uczestnictwo w konkursach, w projektach szkolnych, międzyszkolnych, ogólnopolskich. - Opracowanie i wykonanie pomocy naukowych, gazetki i wystaw okolicznościowych.												
Termin powiadamiania uczniów o planowanych formach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych	- Testy, sprawdziany pisemne – 1 tydzień wcześniej, - Kartkówki – bez zapowiedzi, - Odpowiedź ustna – bez zapowiedzi, - Praca na lekcji indywidualna / w grupie, zajęcia terenowe – bez zapowiedzi, - Prace długoterminowe (obserwacje, doświadczenia i eksperymenty przyrodnicze) – tydzień lub więcej (termin realizacji zależny od tematyki).												
Kryteria poszczególnych ocen w przypadku punktowanych form oceniania (oceny bieżące)	<table><tr><td>celujący</td><td>95% – 100%</td></tr><tr><td>bardzo dobry</td><td>86% – 94%</td></tr><tr><td>dobry</td><td>70% – 85%</td></tr><tr><td>dostateczny</td><td>50% – 69%</td></tr><tr><td>dopuszczający</td><td>30% – 49%</td></tr><tr><td>niedostateczny</td><td>0% – 29%</td></tr></table>	celujący	95% – 100%	bardzo dobry	86% – 94%	dobry	70% – 85%	dostateczny	50% – 69%	dopuszczający	30% – 49%	niedostateczny	0% – 29%
celujący	95% – 100%												
bardzo dobry	86% – 94%												
dobry	70% – 85%												
dostateczny	50% – 69%												
dopuszczający	30% – 49%												
niedostateczny	0% – 29%												
Możliwość skorzystania z dodatkowej pomocy ze strony nauczyciela w przypadku trudności w nauce i/lub uzupełnieniu braków przez ucznia	W terminie uzgodnionym indywidualnie pomiędzy uczniem i nauczycielem.												

Tryb poprawiania ocen bieżących lub ich uzyskania w przypadku nieobecności ucznia	Sprawdziany, kartkówki – możliwość poprawy wszystkich ocen w terminie nie dłuższym niż dwa tygodnie od daty podania informacji o ocenie (w uzasadnionych przypadkach nauczyciel może przedłużyć termin). Uczący ma prawo wskazać uczniowi oceny niedostateczne, które trzeba poprawić. Każda ocena z poprawy wpisywana jest do dziennika, ale przy wystawianiu oceny śródrocznej/końcowej pod uwagę brana jest ocena wyższa. Pisemna poprawa ocen nie może się odbywać w czasie obowiązkowych, innych lekcji ucznia. Uczeń poprawia ocenę tylko raz. Nieuczciwa praca podczas oceniania osiągnięć edukacyjnych ucznia jest równoznaczna z otrzymaniem uwagi negatywnej, otrzymaniem oceny niedostatecznej oraz ponownym pisaniem sprawdzianu. Z inicjatywy nauczyciela uczeń ma również możliwość poprawienia ocen pod koniec półrocza i/lub roku szkolnego, jeśli jego śródroczna lub roczna ocena klasyfikacyjna nie jest jednoznaczna.
Sposób ustalania śródrocznej i rocznej oceny klasyfikacyjnej, wpływ poszczególnych ocen bieżących na oceny klasyfikacyjne	Przy ustalaniu śródrocznej i rocznej oceny klasyfikacyjnej nauczyciel bierze pod uwagę całokształt działań ucznia, jednak decydujące znaczenie ma poziom i postęp w opanowaniu wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej, rozpoznawanych przez nauczyciela podczas lekcji za pomocą wskazanych powyżej sposobów. Roczna ocena klasyfikacyjna stanowi podsumowanie rocznej pracy (obejmującej dwa półrocza) uwzględniając poziom i postępy w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań edukacyjnych. Nieobecność ucznia na zapowiedzianym sprawdzianie (ustnym lub pisemnym) i nieskorzystanie z możliwości pisania w innym terminie powoduje brak możliwości rozpoznania przez nauczyciela osiągnięć edukacyjnych ucznia i jego postępów oraz ma wpływ na ustalenie śródrocznej i/lub rocznej oceny klasyfikacyjnej.
Tryb i warunki poprawiania przewidywanej śródrocznej lub rocznej oceny klasyfikacyjnej	W przypadku oceny niedostatecznej: - jeśli uczeń nie podejmował wcześniej prób poprawy – test odpowiednio z całego półrocza lub roku, - jeśli uczeń podejmował próby poprawy – test ze wskazanej partii materiału. Możliwość poprawiania innych ocen – wyłącznie na bieżąco w ciągu dwóch tygodni, w terminie i formie uzgodnionych z nauczycielem.
Możliwość uzyskania oceny w przypadku nieklasyfikowania w pierwszym półroczu	Zgodnie z Szczegółowymi Warunkami i Sposobami Oceniania Wewnątrzszkolnego Uczniów (Statut Szkoły)

Opis innych symboli stosowanych przez nauczyciela w dzienniku elektronicznym lub w zeszycie przedmiotowym	- „+” lub “-” przy ocenie częściowej; - „+” jako oznaczenie aktywności lub zadań dodatkowych (sześć plusów szóstka); - „nb” – uczeń nieobecny podczas kontroli, nie uzyskał oceny (uzupełnienie braków w ciągu 2 tygodni); - „bz” – brak zaliczenia (uzupełnienie braków w ciągu 2 tygodni); - „np” – uczeń zgłaszający nieprzygotowanie do zajęć (dwa razy do wykorzystania bez konsekwencji, trzecie automatycznie skutkuje oceną niedostateczną). Uwaga! Nie ma możliwości zgłoszenia nieprzygotowania w odniesieniu do pracy/sprawdzianu ustalonego z uczniami minimum trzy dni wcześniej. Jeśli uczeń przekroczy limit, nie zgłosi nieprzygotowania lub braku zadania domowego na początku zajęć, otrzymuje ocenę niedostateczną.
Inne uwagi	Przy ocenie osiągnięć edukacyjnych ucznia brana jest pod uwagę systematyczność jego pracy oraz stopień wykorzystania możliwości ucznia. Ocenianie ma na celu motywowanie ucznia do dalszych postępów w nauce. W pracy grupowej każdy uczeń oceniany jest wg wcześniej znanych kryteriów oceniania za swój wkład pracy i podjęte działania. Ustalając ocenę bierzemy pod uwagę zalecenia opinii/orzeczeń poradni pedagogiczno-psychologicznych dotyczącą dysfunkcji.

WYMAGANIA EDUKACYJNE SZCZEGÓŁOWE:

INFORMACJE OGÓLNE

- Ocenie podlegają:

Wiedza geograficzna:

- znajomość i rozumienie podstawowego słownictwa geograficznego,
- stosowania odpowiednich terminów i nazw geograficznych,
- zrozumienia związków i zależności zachodzących w przestrzeni geograficznej.

Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce:

- samodzielnego porządkowania i wartościowania informacji,
- korzystania z różnych źródeł wiedzy geograficznej,
- praktycznego stosowania wiedzy,
- twórczego rozwiązywania problemów,
- prezentowania treści geograficznych,
- posługiwanie się mapą, orientowanie się w przestrzeni geograficznej.

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z geografii dla klasy 5
DZIAŁ 1. Lądy i oceany
Wymagania na ocenę dopuszczającą. Uczeń:
• wyjaśnia, czym zajmuje się geografia; • wymienia główne kierunki świata; • wskazuje na globusie i mapie świata: bieguny, równik, południki 0° i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe; • pokazuje i nazywa kontynenty i oceany na globusie i mapie świata.
Wymagania na ocenę dostateczną (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą). Uczeń:
• wymienia źródła wiedzy geograficznej; • określa położenie kontynentów i oceanów na półkulach Ziemi; • wskazuje kontynenty i oceany na trasach wypraw K. Kolumba, V. da Gamy i F. Magellana; • wymienia główne i pośrednie kierunki świata w języku polskim i skróty w języku angielskim; • podaje cechy południków i równoleżników; • omawia przyczyny i znaczenie wielkich odkryć geograficznych.
Wymagania na ocenę dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dostateczną). Uczeń:
• podaje wartości charakterystycznych równoleżników (równik, zwrotniki, koła podbiegunowe); • stosuje główne i pośrednie kierunki świata do opisu położenia wybranych punktów względem innych obiektów; • porównuje siatkę geograficzną i siatkę kartograficzną; • porównuje południki i równoleżniki; • omawia skutki wielkich odkryć geograficznych.
Wymagania na ocenę bardzo dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dobrą). Uczeń:
• znajduje powiązania między geografią a innymi dziedzinami wiedzy; • omawia położenie Ziemi w Układzie Słonecznym; • określa lokalizację wybranego punktu na Ziemi względem charakterystycznych równoleżników i południka 0°.
Wymagania na ocenę celującą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę bardzo dobrą). Uczeń:
• korzysta z różnych źródeł geograficznych w celu uzyskania informacji;

• omawia przebieg wypraw wybranych podróżników.
DZIAŁ 2. Mapa
Wymagania na ocenę dopuszczającą. Uczeń:
• wyjaśnia, czym jest mapa i wymienia jej elementy; • rozróżnia rodzaje map; • podaje przykłady map tematycznych; • wymienia różnice między mapą papierową a mapą cyfrową; • odczytuje skalę mapy; • wyjaśnia pojęcia <i>wysokość bezwzględna</i> i <i>wysokość względna, poziomice</i>; • odczytuje wysokości bezwzględne z mapy; • rozpoznaje na mapie wypukłe i wklęsłe formy terenu; • tłumaczy pojęcie <i>krajobraz</i> i wyróżnia jego rodzaje; • wylicza pasy krajobrazowe Polski.
Wymagania na ocenę dostateczną (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą). Uczeń:
• odczytuje informacje z legendy mapy; • stosuje skalę mapy do ustalenia odległości na mapie; • posługuje się rysunkiem poziomicowym; • wyjaśnia znaczenie barw stosowanych na mapach ogólnogeograficznych; • wyszukuje w atlasie różne przykłady map tematycznych; • tłumaczy, jak wykorzystywać różne rodzaje map; • oblicza odległości w linii prostej na mapie za pomocą skali; • korzysta z mapy ogólnogeograficznej i krajobrazowej.
Wymagania na ocenę dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dostateczną). Uczeń:
• oblicza wysokość względną, korzystając z poziomicy na mapie; • wyszukuje i przedstawia informacje na temat form ochrony przyrody w Polsce; • oblicza długość trasy złożonej z kilku prostych odcinków; • odnajduje w terenie elementy krajobrazu widoczne na mapie; • rozpoznaje na mapie składniki krajobrazu.
Wymagania na ocenę bardzo dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dobrą). Uczeń:
• proponuje trasę wycieczki z uwzględnieniem informacji zawartych na mapie; • omawia formy ochrony przyrody w Polsce; • potrafi zorientować mapę w terenie; • posługuje się w terenie planem miasta i mapą turystyczną; • charakteryzuje zróżnicowanie krajobrazowe Polski; • wyjaśnia, dlaczego należy chronić przyrodę.
Wymagania na ocenę celującą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę bardzo dobrą). Uczeń:
• dokonuje obserwacji i pomiarów w najbliższej okolicy szkoły; • omawia różne formy ochrony przyrody w Polsce, w tym parki narodowe, i wskazuje je na mapie.
DZIAŁ 3. Krajobrazy Polski
Wymagania na ocenę dopuszczającą. Uczeń:
• wskazuje na mapie krainy geograficzne w Polsce (Pobrzeże Słowińskie, Pojezierze Mazurskie, Nizina Mazowiecka, Wyżyna Krakowsko-Częstochowska, Wyżyna Lubelska, Wyżyna Śląska, Tatry); • rozpoznaje na filmach i ilustracjach krajobrazy w Polsce; • wyjaśnia różnice między krajobrazem naturalnym a krajobrazem antropogenicznym;

• charakteryzuje krajobraz wielkomiejski.
Wymagania na ocenę dostateczną (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą). Uczeń:
• wymienia gatunki roślin i zwierząt występujące w danym krajobrazie; • wskazuje na mapie obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego w Polsce; • charakteryzuje warunki klimatyczne w poszczególnych pasach krajobrazowych; • omawia najważniejsze walory przyrodnicze i kulturowe Polski.
Wymagania na ocenę dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dostateczną). Uczeń:
• omawia związek warunków przyrodniczych ze sposobem zagospodarowania terenu (na przykładach Wyżyny Lubelskiej i Wyżyny Śląskiej); • wskazuje podobieństwa i różnice pomiędzy pasami krajobrazowymi; • wyjaśnia znaczenie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.
Wymagania na ocenę bardzo dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dobrą). Uczeń:
• omawia przykłady negatywnego wpływu człowieka na środowisko; • przedstawia podstawowe zależności między elementami krajobrazów; • opisuje życie mieszkańców wybranych krain geograficznych.
Wymagania na ocenę celującą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę bardzo dobrą). Uczeń:
• dokonuje oceny krajobrazu najbliższej okolicy pod względem jego piękna oraz ładu przestrzennego.
DZIAŁ 4. Krajobrazy świata
Wymagania na ocenę dopuszczającą. Uczeń:
• wskazuje na mapie i omawia strefy klimatyczne świata; • pokazuje na mapie i charakteryzuje strefy krajobrazowe na świecie.
Wymagania na ocenę dostateczną (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą). Uczeń:
• odczytuje informacje przedstawione na klimatogramach; • przedstawia główne cechy krajobrazów świata; • identyfikuje krajobrazy świata na podstawie filmów i ilustracji; • rozpoznaje na filmach i ilustracjach wybrane gatunki zwierząt i roślin występujące w różnych strefach krajobrazowych.
Wymagania na ocenę dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dostateczną). Uczeń:
• omawia podobieństwa i różnice między strefami krajobrazowymi na świecie; • opisuje zależności między życiem mieszkańców a warunkami przyrodniczymi występującymi w różnych strefach krajobrazowych.
Wymagania na ocenę bardzo dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dobrą). Uczeń:
• porównuje klimatogramy typowe dla różnych stref krajobrazowych; • wykazuje zależności między klimatem a strefą krajobrazową.
Wymagania na ocenę celującą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę bardzo dobrą). Uczeń:
• identyfikuje zależności między składnikami poznawanych krajobrazów a warunkami życia człowieka.

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z geografii dla klasy 6

DZIAŁ 1. Ziemia we Wszechświecie

Wymagania na ocenę dopuszczającą. Uczeń:

- podaje podstawowe wiadomości o Wszechświecie;
- wylicza planety Układu Słonecznego w kolejności od Słońca;
- opisuje ruch obrotowy Ziemi i jego następstwa;
- krótko omawia ruch obiegowy Ziemi i jego skutki.

Wymagania na ocenę dostateczną (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą). Uczeń:

- wyjaśnia pojęcia: *planeta, gwiazda*;
- demonstruje przy użyciu modelu (np. tellurium lub globusa) ruch obrotowy Ziemi;
- prezentuje za pomocą modelu (np. tellurium lub globusa) ruch obiegowy Ziemi.

Wymagania na ocenę dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dostateczną). Uczeń:

- rozpoznaje na ilustracji i po opisie planety Układu Słonecznego;
- wymienia i omawia konsekwencje ruchów obrotowego i obiegowego Ziemi;
- charakteryzuje pozorną wędrówkę Słońca po niebie;
- porównuje oświetlenie Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku.

Wymagania na ocenę bardzo dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dobrą). Uczeń:

- wyjaśnia pojęcia: *planety karłowate, księżyc, meteoroidy, planetoidy*;
- opisuje planety Układu Słonecznego;
- tłumaczy związek między ruchem obrotowym a pozorną wędrówką Słońca po niebie i górowaniem Słońca, istnieniem dnia i nocy, występowaniem stref czasowych;
- oblicza różnice czasu między wybranymi punktami na Ziemi, korzystając z mapy stref czasowych.

Wymagania na ocenę celującą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę bardzo dobrą). Uczeń:

- porównuje wyniki pomiaru wysokości Słońca w różnych porach dnia i roku;
- wykazuje związek między ruchem obiegowym Ziemi a strefami jej oświetlenia oraz strefowym zróżnicowaniem klimatu i krajobrazów na naszej planecie;
- przedstawia wybrane wiadomości o galaktykach, gwiazdozbiorach i czarnych dziurach;
- przytacza najważniejsze wydarzenia z historii poznawania kosmosu.

DZIAŁ 2. Współrzędne geograficzne

Wymagania na ocenę dopuszczającą. Uczeń:

- wyjaśnia, czym są długość i szerokość geograficzna;
- pokazuje na mapie lub globusie południki 0° i 180° oraz równik, zwrotniki i koła podbiegunowe;
- wskazuje na mapie i nazywa kierunki świata.

Wymagania na ocenę dostateczną (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą). Uczeń:

- wyjaśnia cel stosowania współrzędnych geograficznych;
- wymienia cechy południków i równoleżników;
- określa współrzędne geograficzne podanego punktu na mapie lub globusie.

Wymagania na ocenę dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dostateczną). Uczeń:

- znajduje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych.

Wymagania na ocenę bardzo dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dobrą). Uczeń:

- wskazuje położenie punktów i obszarów na mapach w różnych skalach na podstawie podanych współrzędnych geograficznych;
- wyjaśnia, w jaki sposób oblicza się rozciągłość południkową i równoleżnikową.

Wymagania na ocenę celującą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę bardzo dobrą). Uczeń:

- wyznacza w terenie współrzędne geograficzne wybranych punktów za pomocą mapy i odbiornika GPS (np. w smartfonie); - oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową wybranego obiektu na mapie.
DZIAŁ 3. Środowisko geograficzne Europy
Wymagania na ocenę dopuszczającą. Uczeń:
- wskazuje na mapie Europę; - wyjaśnia pojęcia: <i>depresja, nizina, wyżyna, góra</i>; - nazywa klimat Europy; - wymienia czynniki kształtujące klimat w Europie; - podaje liczbę ludności w Europie; - odszukuje na mapie Europy miejsca o największej i najmniejszej gęstości zaludnienia; - tłumaczy pojęcia: <i>migracje, emigracja i imigracja</i>; - wyszczególnia odnawialne i nieodnawialne źródła energii; - podaje datę przystąpienia Polski do Unii Europejskiej.
Wymagania na ocenę dostateczną (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą). Uczeń:
- opisuje położenie Europy na mapie świata; - wymienia największe krainy geograficzne Europy i wskazuje je na mapie; - podaje nazwę najwyższego szczytu Europy i jego lokalizację; - wyszczególnia typy klimatu w Europie; - krótko omawia czynniki kształtujące klimat w Europie; - odczytuje dane przedstawione na klimatogramach; - wykazuje różnice między migracją zarobkową a uchodźstwem; - wyjaśnia, czym jest energetyka; - podaje typy elektrowni; - wylicza i wskazuje na mapie państwa należące do Unii Europejskiej; - wymienia symbole Unii Europejskiej.
Wymagania na ocenę dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dostateczną). Uczeń:
- wskazuje na mapie i omawia granice Europy; - pokazuje na mapie Europy największe zatoki, morza, jeziora i rzeki; - odszukuje na mapie wybrane państwa Europy oraz podaje nazwy ich stolic; - charakteryzuje zróżnicowanie rzeźby terenu w Europie; - analizuje dane przedstawione na klimatogramach; - opisuje rozmieszczenie ludności w Europie; - wymienia konsekwencje migracji ludności w kraju emigracyjnym i imigracyjnym; - analizuje problem starzenia się społeczeństwa, podaje przyczyny i skutki tego zjawiska; - omawia różne typy elektrowni; - odczytuje strukturę produkcji energii z diagramów kołowych; - wyjaśnia zależność między lokalizacją elektrowni określonego typu a środowiskiem przyrodniczym; - podaje cele Unii Europejskiej.
Wymagania na ocenę bardzo dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dobrą). Uczeń:
- charakteryzuje linię brzegową Europy; - porównuje różne obszary Europy pod względem cech środowiska przyrodniczego; - porównuje klimatogramy z różnych miejsc w Europie; - tłumaczy, dlaczego w Europie na tej samej szerokości geograficznej występują różne typy klimatu; - podaje czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Europie; - wymienia problemy demograficzne Europy; - omawia strukturę produkcji energii elektrycznej w wybranych państwach Europy;

• wyjaśnia znaczenie strefy euro i strefy Schengen; • opisuje korzyści płynące z obecności Polski w Unii Europejskiej.
Wymagania na ocenę celującą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę bardzo dobrą). Uczeń:
• wyjaśnia pojęcia: <i>enklawa</i> i <i>eksklawa</i> oraz wskazuje ich przykłady na mapie; • charakteryzuje czynniki, które wpływają na zmianę klimatu; • analizuje rozmieszczenie ludności w Europie; • opisuje zróżnicowanie religijne i językowe Europy; • omawia znaczenie przynależności Polski do organizacji międzynarodowych takich jak Unia Europejska i NATO.
DZIAŁ 4. Wybrane elementy środowiska i gospodarki Europy
Wymagania na ocenę dopuszczającą. Uczeń:
• wskazuje na mapie Islandię i charakteryzuje jej położenie na granicach płyt litosfery; • pokazuje na mapie Francję i opisuje jej lokalizację; • odnajduje na mapie Londyn i Paryż oraz krótko omawia ich położenie; • wyjaśnia, czym jest turystyka.
Wymagania na ocenę dostateczną (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą). Uczeń:
• tłumaczy, czym różni się magma od lawy; • wymienia rodzaje ruchów płyt litosfery; • podaje główne cechy gospodarki Francji; • wyjaśnia pojęcia: <i>metropolia</i>, <i>aglomeracja</i>; • wylicza elementy infrastruktury turystycznej.
Wymagania na ocenę dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dostateczną). Uczeń:
• charakteryzuje rodzaje ruchów płyt litosfery; • wyjaśnia, czym są gorące źródła i gejzery; • wymienia wybrane francuskie marki oraz wskazuje produkty, które świadczą o nowoczesności gospodarki tego kraju; • rozpoznaje na filmach i fotografiach najważniejsze atrakcje turystyczne Londynu i Paryża; • tłumaczy, czym są walory turystyczne; • identyfikuje największe atrakcje południowej Europy na podstawie filmów i fotografii.
Wymagania na ocenę bardzo dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dobrą). Uczeń:
• charakteryzuje trzęsienia ziemi, wybuchy wulkanów; • na podstawie mapy omawia płytową budowę litosfery, wskazuje miejsca występowania trzęsień ziemi i wybuchów wulkanów; • analizuje czynniki wpływające na nowoczesność gospodarki Francji; • opisuje rynek usług we Francji; • wymienia najważniejsze atrakcje Londynu i Paryża; • omawia rodzaje turystyki; • dzieli walory turystyczne na przyrodnicze i kulturowe i podaje ich przykłady; • wylicza największe atrakcje turystyczne południowej Europy.
Wymagania na ocenę celującą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę bardzo dobrą). Uczeń:
• opisuje budowę wnętrza Ziemi; • wykazuje zależność między występowaniem trzęsień ziemi i wybuchów wulkanów a płytową budową Ziemi; • określa, jaki wpływ ma istnienie gorących źródeł na strukturę produkcji energii w Islandii; • omawia znaczenie nowoczesnego przemysłu i usług we Francji; • podaje podobieństwa i różnice między Londynem a Paryżem; • charakteryzuje wpływ rozwoju turystyki na strukturę zatrudnienia oraz infrastrukturę turystyczną w krajach Europy Południowej.

DZIAŁ 5. Kraje sąsiadujące z Polską
Wymagania na ocenę dopuszczającą. Uczeń:
- wskazuje na mapie położenie sąsiadów Polski; - krótko omawia warunki przyrodnicze sąsiadów Polski; - odpowiada, co dzieje się obecnie w Ukrainie.
Wymagania na ocenę dostateczną (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą). Uczeń:
- charakteryzuje położenie Niemiec, Czech, Słowacji, Ukrainy, Białorusi, Litwy i Rosji; - opisuje środowisko przyrodnicze Niemiec na podstawie mapy ogólnogeograficznej; - omawia warunki przyrodnicze Czech i Słowacji na podstawie mapy ogólnogeograficznej; - wymienia obecne problemy polityczne i społeczne Ukrainy; - opisuje warunki przyrodnicze Białorusi i Litwy na podstawie mapy ogólnogeograficznej; - wylicza surowce mineralne Rosji.
Wymagania na ocenę dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dostateczną). Uczeń:
- charakteryzuje gospodarkę Niemiec; - przedstawia zmiany w przemyśle Nadrenii Północnej-Westfalii; - rozpoznaje na filmach lub fotografiach walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji; - wskazuje na mapie tereny Ukrainy okupowane przez Rosję; - identyfikuje walory przyrodnicze i kulturowe Białorusi i Litwy na podstawie filmów lub fotografii; - podaje argumenty świadczące o dużym zróżnicowaniu przyrodniczym terytorium Rosji; - porównuje wybrane obszary Rosji pod względem klimatycznym i krajobrazowym.
Wymagania na ocenę bardzo dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dobrą). Uczeń:
- analizuje czynniki wpływające na wysoki poziom rozwoju gospodarczego Niemiec; - na podstawie danych statystycznych podaje argumenty świadczące o wysokim poziomie rozwoju gospodarczego Niemiec; - wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji; - opisuje sytuację gospodarczą, polityczną i społeczną Ukrainy; - wylicza walory przyrodnicze i kulturowe Białorusi i Litwy; - omawia relacje Polski z sąsiadami.
Wymagania na ocenę celującą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę bardzo dobrą). Uczeń:
- przedstawia najważniejsze fakty z najnowszej historii Ukrainy; - podaje przyczyny ataku Rosji na Ukrainę; - omawia skutki społeczno-gospodarcze konfliktów zbrojnych; - uzasadnia potrzebę utrzymywania przez Polskę dobrych relacji z sąsiadami.

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z geografii dla klasy 7**DZIAŁ 1. Położenie i terytorium Polski****Wymagania na ocenę dopuszczającą. Uczeń:**

- wskazuje na mapie Polskę oraz podaje podstawowe wiadomości o jej położeniu
- podaje całkowitą powierzchnię Polski
- wymienia sąsiadów Polski
- wskazuje na mapie skrajne punkty Polski i Europy
- podaje liczbę województw w Polsce

Wymagania na ocenę dostateczną (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą). Uczeń:

- wskazuje na mapie położenie Polski oraz przebieg granic naszego kraju
- krótko omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie fizycznogeograficzne i polityczne Polski
- wskazuje na mapie i nazywa skrajne punkty Polski i Europy
- podaje nazwę województwa, w którym mieszka oraz nazwę jego stolicy

Wymagania na ocenę dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dostateczną). Uczeń:

- wskazuje na mapie sąsiadów Polski i określa, z którym państwem mamy najdłuższą, a z którym najkrótszą granicę
- odczytuje współrzędne geograficzne skrajnych punktów Polski i Europy
- oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową Polski i Europy
- wymienia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze konsekwencje rozciągłości południkowej i równoleżnikowej obszaru Polski i Europy
- wskazuje na mapie województwa i ich stolicy w Polsce

Wymagania na ocenę bardzo dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dobrą). Uczeń:

- wskazuje na mapie granice Polski oraz określa, które granice są sztuczne, a które naturalne
- omawia przebieg granic Polski (w tym morskich wód wewnętrznych)
- wyjaśnia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze konsekwencje rozciągłości południkowej i równoleżnikowej obszaru Polski i Europy

Wymagania na ocenę celującą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę bardzo dobrą). Uczeń:

- oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową dowolnego obszaru na mapie
- wykazuje związek między położeniem Polski na Ziemi, a warunkami przyrodniczymi
- omawia wpływ położenia Polski na sytuację gospodarczą i polityczną naszego kraju
- omawia trójstopniowy podział administracyjny w Polsce
- charakteryzuje podział władzy samorządowej

DZIAŁ 2. Środowisko przyrodnicze Polski**Wymagania na ocenę dopuszczającą. Uczeń:**

- wskazuje na mapie i prawidłowo nazywa pasy rzeźby terenu w Polsce
- podaje nazwy i wartości bezwzględne najwyżej i najniżej położonych punktów w kraju
- wyjaśnia pojęcie plejstocen i holocen,
- podaje nazwy wydarzeń i procesów, które wpłynęły na ukształtowanie powierzchni Polski i Europy
- wymienia główne surowce mineralne w Polsce
- podaje różnice między pogodą a klimatem
- nazywa klimat w Polsce
- podaje czynniki kształtujące klimat w Polsce

- wymienia cechy klimatu morskiego i kontynentalnego
- wskazuje na mapie i omawia położenie Morza Bałtyckiego
- wskazuje na mapie i wymienia największe zatoki i wyspy Morza Bałtyckiego
- wskazuje na mapie największe rzeki w Polsce
- wyjaśnia czym są gleby i wymienia ich różne typy występujące w Polsce
- wymienia funkcje lasów
- podaje rodzaje lasów w Polsce
- wskazuje na mapie parki narodowe w Polsce
- wymienia przykłady negatywnego wpływu człowieka na środowisko przyrodnicze

Wymagania na ocenę dostateczną (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą). Uczeń:

- podaje główne cechy pasów krajobrazowych w Polsce
- wymienia główne wydarzenia w historii Europy i Polski (ruchy górotwórcze i zlodowacenia), które miały wpływ na współczesną rzeźbę terenu
- wymienia typy gór
- wymienia elementy rzeźby polodowcowej w górach i na pozostałych obszarach
- wymienia zastosowanie różnych surowców mineralnych
- omawia czynniki kształtujące klimat w Polsce
- wskazuje na mapie i omawia masy powietrza napływające nad Polskę
- przedstawia główne cechy przyrodnicze Morza Bałtyckiego, w tym zasolenie i temperaturę
- omawia różne typy wybrzeży Morza Bałtyckiego
- wyjaśnia, czym jest przepływ rzeki, charakteryzuje systemy rzeczne Wisły i Odry
- wskazuje na mapie obszary zagrożone powodzią
- podaje najważniejsze cechy gleb charakterystycznych dla obszaru Polski
- na podstawie mapy tematycznej omawia rozmieszczenie gleb w Polsce
- wyjaśnia, czym jest lesistość, podaje jej wartość dla Polski
- omawia różne rodzaje lasów w Polsce
- podaje przykłady różnych form ochrony przyrody w Polsce
- wymienia cele ochrony przyrody

Wymagania na ocenę dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dostateczną). Uczeń:

- wskazuje na mapie i charakteryzuje pas krajobrazowy, na obszarze, którego mieszka
- omawia mapę hipsometryczną Polski, odczytuje wysokości bezwzględne wybranych punktów na mapie
- omawia wpływ ruchów górotwórczych i zlodowaceń w Europie na ukształtowanie powierzchni Polski
- opisuje cechy różnych typów genetycznych gór oraz podaje przykłady w Polsce i w Europie
- wyjaśnia pojęcie orogeneza
- charakteryzuje elementy rzeźby polodowcowej w górach i na pozostałych obszarach
- wskazuje na mapie rozmieszczenie głównych surowców mineralnych Polski
- omawia znaczenie gospodarcze surowców mineralnych
- odczytuje dane dotyczące klimatu w Polsce przedstawione na mapach tematycznych oraz klimatogramach
- wyjaśnia powstawanie wiatrów lokalnych
- wymienia przyczyny degradacji wód Morza Bałtyckiego
- charakteryzuje ruch wody w Morzu Bałtyckim (pływy, sztorm)
- opisuje walory przyrodnicze Wisły i Odry
- ocenia różne typy gleb występujących w Polsce pod względem przydatności rolniczej
- podaje różnice między żyznością a urodzajnością gleb

- wymienia czynniki glebotwórcze
- na podstawie mapy tematycznej omawia zróżnicowanie lesistości w Polsce
- charakteryzuje formy ochrony przyrody występujące na obszarze własnego regionu

Wymagania na ocenę bardzo dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dobrą). Uczeń:

- porównuje pasy krajobrazowe w Polsce pod względem budowy
- wskazuje na mapie i charakteryzuje łańcuchy górskie w Polsce
- wymienia cechy rzeźby polodowcowej w Polsce
- wskazuje na mapie świata różne typy gór
- omawia chronologię powstawania gór na świecie
- omawia i wskazuje na mapie zasięg zlodowaceń na obszarze Polski
- przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę terenu w Polsce
- omawia rodzaje surowców mineralnych i wskazuje sposoby ich wydobywania
- analizuje mapę dotyczącą rozmieszczenia i wydobycia surowców mineralnych w Polsce
- rozpoznaje główne skały w Polsce
- na podstawie map i klimatogramów charakteryzuje klimat w Polsce oraz długość okresu wegetacyjnego
- na podstawie mapy tematycznej omawia zróżnicowanie wielkości opadów w Polsce
- wyszukuje i prezentuje informacje dotyczące prognozowania pogody i zmian klimatu Polski
- porównuje cechy Morza Bałtyckiego z innymi morzami (uwzględniając np. zasolenie)
- omawia przyczyny i skutki degradacji wód Morza Bałtyckiego
- przedstawia metody ochrony przeciwpowodziowej
- omawia elementy systemu rzeczno-jeziornego
- charakteryzuje różne typy ujść rzeki
- wskazuje sposoby wykorzystania rzek w Polsce, ocenia ich znaczenie gospodarcze
- na podstawie mapy omawia sieć rzeczno-jeziorną w Polsce, wskazuje zlewiska
- podaje metody ochrony przeciwpowodziowej
- omawia powstawanie gleb
- charakteryzuje różne rodzaje lasów, rozpoznaje je podczas obserwacji
- wyjaśnia szkodliwość procesu wylesiania
- wyjaśnia znaczenie ochrony przyrody

Wymagania na ocenę celującą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę bardzo dobrą). Uczeń:

- wskazuje zależność pomiędzy wydarzeniami w dziejach geologicznych Europy i Polski (ruchy górotwórcze, zlodowacenia) a ukształtowaniem powierzchni
- omawia podział historii Ziemi,
- wymienia ważne wydarzenia w historii świata
- rozpoznaje w terenie, na fotografiach i ilustracjach różne elementy ukształtowania terenu w Polsce, wyjaśnia ich powstanie
- wykazuje zależność pomiędzy występującymi surowcami mineralnymi a rodzajem energetyki oraz rozwojem przemysłu
- wskazuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze
- wyjaśnia wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę
- podaje propozycje działań, mających na celu ochronę wód Morza Bałtyckiego
- wyjaśnia wpływ zagospodarowania dorzecza, w tym zabudowy obszarów zalewowych i tworzenia sztucznych zbiorników, na występowanie i skutki powodzi
- podaje przykłady największych powodzi w Polsce, wyszukuje informacje na ich temat
- na podstawie zdjęć, obserwacji terenowych określa różne typy gleb i podaje ich cechy

- wyjaśnia zależność występowania rodzajów lasów od warunków przyrodniczych
- wskazuje przydatność gospodarczą i przyrodniczą lasów
- podaje argumenty za koniecznością zachowania walorów przyrodniczych
- charakteryzuje położenie i podaje cechy parków narodowych w Polsce
- korzysta z różnych źródeł informacji w celu poznania form ochrony przyrody w Polsce

DZIAŁ 3. Ludność Polski

Wymagania na ocenę dopuszczającą. Uczeń:

- podaje liczbę ludności w Polsce
- wymienia czynniki wpływające na osiedlanie się ludności
- wyjaśnia, czym jest gęstość zaludnienia
- wyjaśnia, czym są migracje
- wyjaśnia pojęcia imigrant, emigrant
- wyjaśnia, czym jest przyrost naturalny
- odczytuje informacje z piramidy płci i wieku ludności Polski
- na podstawie piramidy płci i wieku omawia różny typy społeczeństw
- wyjaśnia, czym jest mniejszość
- wyjaśnia, czym jest urbanizacja i wskaźnik urbanizacji
- wskazuje na mapie największe miasta w Polsce
- wymienia cechy miast i wsi

Wymagania na ocenę dostateczną (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą). Uczeń:

- omawia zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce na podstawie map tematycznych
- charakteryzuje czynniki wpływające na osiedlanie się ludności dawniej i dziś
- wymienia rodzaje migracji
- podaje przyczyny i skutki migracji zagranicznych w Polsce
- wyjaśnia pojęcia: wyż i niż demograficzny
- podaje przyczyny i skutki spadku przyrostu naturalnego w krajach wysoko rozwiniętych
- analizuje informacje z piramidy płci i wieku ludności Polski
- wymienia mniejszości narodowe, etniczne w Polsce
- omawia strukturę wyznaniową w Polsce
- na podstawie map tematycznych i danych statystycznych analizuje poziom urbanizacji w Polsce i w Europie
- omawia rozmieszczenie miast w Polsce
- wymienia funkcje miast, podaje przykłady

Wymagania na ocenę dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dostateczną). Uczeń:

- odczytuje z wykresów i danych statystycznych zmiany liczby ludności w Polsce
- omawia przyczyny i skutki migracji
- na podstawie mapy omawia główne kierunki migracji
- podaje, jak obliczyć saldo migracji
- podaje, jak obliczyć przyrost rzeczywisty
- na podstawie danych statystycznych wskazuje zmiany przyrostu naturalnego w latach 1946-2024
- omawia przyczyny i skutki spadku przyrostu naturalnego w krajach wysoko rozwiniętych
- na podstawie różnych źródeł informacji omawia rozmieszczenie mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce

• omawia przyczyny rozwoju największych miast w Polsce • omawia rozwój urbanizacji na wybranych przykładach • wymienia największe miasta w Polsce • podaje czynniki rozwoju miast, charakteryzuje strefę podmiejską
Wymagania na ocenę bardzo dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dobrą). Uczeń:
• porównuje liczbę ludności w Polsce i w innych krajach na świecie • podaje prognozy dotyczące liczby ludności w Polsce na następnych latach • oblicza saldo migracji, przyrost naturalny, przyrost rzeczywisty oraz współczynniki • porównuje zmiany w przyroście naturalnych i rzeczywistym ludności w Polsce i w wybranych krajach Europy • omawia prognozy demograficzne dla Polski • na podstawie różnych źródeł informacji charakteryzuje mniejszości i grupy etniczne w Polsce • omawia problemy dużych miast • porównuje poziom urbanizacji w różnych województwach, wskazuje przyczyny tego zróżnicowania • omawia rodzaje aglomeracji • podaje przyczyny i skutki rozwoju strefy podmiejskiej
Wymagania na ocenę celującą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę bardzo dobrą). Uczeń:
• na podstawie danych statystycznych analizuje zmiany liczby ludności Polski po 1945 r. • oblicza gęstość zaludnienia wybranych województw • na podstawie wykresów i danych statystycznych omawia migracje w Polsce w latach 1990-2023 • omawia wpływ migracji na życie społeczno-gospodarcze państwa • podaje propozycje zmian w celu polepszenia sytuacji demograficznej w Polsce • wyjaśnia, czym jest średnia długość trwania życia i od czego zależy • omawia skutki starzenia się społeczeństwa • porównuje poziom urbanizacji w różnych krajach Europy, wskazuje przyczyny tego zróżnicowania • dyskutuje na temat plusów i minusów życia w dużym mieście i na wsi • wykazuje zależność rozwoju miast od migracji wewnętrznych

DZIAŁ 4. Gospodarka Polski
Wymagania na ocenę dopuszczającą. Uczeń:
• wyjaśnia, czym zajmuje się rolnictwo • wymienia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa • wymienia główne uprawy i chów zwierząt w Polsce • wyjaśnia, czym jest przemysł oraz jakie pełni funkcje • wymienia największe polskie firmy przemysłowe • wyjaśnia, czym jest struktura produkcji energii • wymienia odnawialne i nieodnawialne źródła energii • wyjaśnia, czym jest sektor usług • wymienia rodzaje usług, podaje przykłady • wyjaśnia, czym jest struktura zatrudnienia

- wyjaśnia, czym jest turystyka
- wymienia rodzaje turystyki
- wyjaśnia, czym jest ONZ oraz UNESCO
- podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego
- wymienia sukcesy polskich przedsiębiorstw na arenie międzynarodowej

Wymagania na ocenę dostateczną (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą). Uczeń:

- na podstawie map tematycznych opisuje zróżnicowanie warunków przyrodniczych rozwoju rolnictwa w Polsce
- na podstawie map tematycznych i danych statystycznych omawia zróżnicowanie warunków pozaprzyrodniczych rozwoju rolnictwa w Polsce
- przedstawia na podstawie map przestrzenne zróżnicowanie głównych upraw i chowu zwierząt w Polsce
- wymienia różne gałęzie przemysłu
- podaje główne cechy polskiego przemysłu w latach 1945-1989
- omawia strukturę produkcji energii w Polsce
- wymienia głównych partnerów handlowych w Polsce
- na podstawie mapy tematycznej charakteryzuje infrastrukturę transportową w Polsce
- omawia zależność między strukturą zatrudnienia a poziomem rozwoju kraju
- wyjaśnia na przykładach, czym są walory turystyczne Polski
- wskazuje na mapie polskie obiekty wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO

Wymagania na ocenę dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dostateczną). Uczeń:

- wskazuje na mapie obszary o najkorzystniejszych warunkach przyrodniczych rozwoju rolnictwa
- wykazuje znaczenie upraw i chowu zwierząt
- omawia wymagania głównych upraw w Polsce
- wyjaśnia zmiany, jakie zaszły w przemyśle po roku 1989.
- omawia zmiany w przemyśle w konurbacji górnośląskiej i aglomeracji łódzkiej
- porównuje odnawialne i nieodnawialne źródła energii
- na podstawie wykresów i danych statystycznych omawia zmiany w strukturze produkcji energii w Polsce
- analizuje dane statystyczne dotyczące obrotu w handlu międzynarodowym Polski
- omawia dostęp do usług w Polsce (na przykładzie edukacji i łączności)
- wykazuje znaczenie poszczególnych sektorów gospodarki w rozwoju kraju
- wyjaśnia wpływ turystyki na rozwój społeczno-gospodarczy kraju
- charakteryzuje polskie obiekty wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego Ludzkości w Polsce
- omawia rozwój gospodarczy Polski po roku 1989.

Wymagania na ocenę bardzo dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dobrą). Uczeń:

- wyjaśnia znaczenie długości okresu wegetacyjnego oraz rodzaju gleb na uprawy w Polsce
- wyjaśnia rozmieszczenie głównych upraw w Polsce
- wskazuje czynniki wpływające na rozmieszczenie chowu zwierząt
- porównuje przemysł sprzed i po roku 1989.
- wykazuje zmiany w strukturze zatrudnienia na przykładzie konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej
- analizuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych

• omawia rodzaje transportu w Polsce i jego wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy regionów • na podstawie wykresów i danych statystycznych porównuje strukturę zatrudnienia w Polsce i w wybranych krajach Europy • omawia walory turystyczne Pobrzeża Bałtyku oraz Małopolski • wyjaśnia, czym jest PKB i omawia zmiany wartości tego wskaźnika gospodarczego w Polsce na przestrzeni lat
Wymagania na ocenę celującą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę bardzo dobrą). Uczeń:
• porównuje różne obszary w Polsce pod względem przydatności dla rozwoju rolnictwa • wyjaśnia znaczenie gospodarcze głównych upraw i chowu zwierząt w Polsce • omawia zmiany w przemyśle w konurbacji górnośląskiej i aglomeracji łódzkiej • wyjaśnia skutki społeczno-gospodarcze przemian, jakie zaszły w przemyśle • określa wpływ warunków przyrodniczych i pozaprzyrodniczych na produkcję energii na przykładzie województw pomorskiego i łódzkiego • omawia kierunki zmian w energetyce przyjęte przez Unię Europejską • omawia wpływ transportu morskiego na rozwój przemysłu i usług w Trójmieście • wykazuje wpływ rozwoju turystyki na rozwój społeczno-gospodarczy kraju i regionu • przedstawia znaczenie ochrony dziedzictwa kulturowego kraju

DZIAŁ 5. Mała ojczyzna
Wymagania na ocenę dopuszczającą. Uczeń:
• wskazuje położenie swojego regionu geograficznego na mapie Polski • podaje główne cechy środowiska przyrodniczego regionu na podstawie map tematycznych • charakteryzuje gospodarkę swojego regionu
Wymagania na ocenę dostateczną (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą). Uczeń:
• określa obszar utożsamiany z własną „małą ojczyzną” jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym
Wymagania na ocenę dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dostateczną). Uczeń:
• korzysta z danych statystycznych, aby zaprezentować własny region • projektuje trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie na podstawie wyszukanych źródeł informacji • rozpoznaje w terenie główne obiekty decydujące o atrakcyjności „małej ojczyzny”
Wymagania na ocenę bardzo dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dobrą). Uczeń:
• prezentuje własny region w wybranej formie jako miejsce zamieszkania i działalności gospodarczej • dostrzega potrzebę poprawy warunków życia lokalnej społeczności
Wymagania na ocenę celującą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę bardzo dobrą). Uczeń:
• wykazuje zależności między elementami środowiska geograficznego na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu • projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z geografii dla klasy 8

na ocenę dopuszczającą	na ocenę dostateczną	na ocenę dobrą	na ocenę bardzo dobrą	na ocenę celującą
I. Azja				
Uczeń: - wskazuje na mapie położenie geograficzne Azji - wymienia formy ukształtowania powierzchni Azji - wymienia strefy klimatyczne Azji na podstawie mapy klimatycznej - wymienia największe rzeki Azji - wymienia strefy aktywności sejsmicznej w Azji na podstawie mapy geologicznej - wyjaśnia znaczenie terminu <i>wulkanizm</i> - odczytuje z mapy nazwy największych wulkanów w Azji - wskazuje na mapie zasięg Ognistego Pierścienia Pacyfiku - wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Azji - wymienia główne uprawy w Azji na podstawie mapy gospodarczej - określa cechy położenia Japonii na podstawie mapy ogólnogeograficznej	Uczeń: - opisuje linię brzegową Azji na podstawie mapy świata - charakteryzuje zróżnicowanie środowiska geograficznego Azji - przedstawia kontrasty w ukształtowaniu powierzchni terenu Azji - omawia czynniki klimatyczne kształtujące klimat Azji - omawia strefy roślinne Azji - omawia budowę wulkanu na podstawie ilustracji - wymienia typy wulkanów i podaje ich główne cechy - wskazuje na mapie obszary Azji o korzystnych i niekorzystnych warunkach do rozwoju rolnictwa - wymienia czołówkę państw azjatyckich w światowych zbiorach roślin uprawnych na podstawie infografiki - charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Japonii - omawia strukturę zatrudnienia w Japonii na podstawie analizy	Uczeń: - omawia budowę geologiczną Azji na podstawie mapy tematycznej - omawia cyrkulację monsunową i jej wpływ na klimat Azji - charakteryzuje kontrasty klimatyczne i roślinne w Azji na podstawie mapy tematycznej - omawia czynniki wpływające na układ sieci rzecznej w Azji - omawia płytową budowę litosfery na podstawie map tematycznych - wyjaśnia przyczyny występowania trzęsień ziemi i tsunami w Azji - opisuje przebieg trzęsienia ziemi - omawia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Azji - opisuje ekstremalne zjawiska klimatyczne i ich skutki w Japonii - opisuje skutki występowania tajfunów na obszarze Japonii - omawia bariery utrudniające rozwój gospodarki Japonii - omawia znaczenie i rolę transportu w gospodarce Japonii - omawia cechy gospodarki Chin - analizuje wielkości PKB w Chinach na tle innych krajów świata na podstawie danych statystycznych	Uczeń: - analizuje azjatyckie rekordy dotyczące rzeźby terenu, linii brzegowej i hydrosfery na podstawie infografiki - omawia powstawanie Himalajów i rowów oceanicznych - przedstawia sposoby zabezpieczania ludzi przed skutkami trzęsień ziemi - omawia warunki klimatyczne w Azji wpływające na rytm uprawy ryżu - omawia znaczenie uprawy ryżu dla krajów Azji Południowo-Wschodniej - wykazuje związek między budową geologiczną a występowaniem wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami w Japonii - analizuje źródła gospodarczego rozwoju Japonii - charakteryzuje cechy nowoczesnej gospodarki Japonii oraz rodzaje produkcji przemysłowej - uzasadnia, że gospodarka Japonii należy do najnowocześniejszych na świecie - przedstawia problemy demograficzne i społeczne Chin z uwzględnieniem przyrostu naturalnego na podstawie analizy danych statystycznych - omawia znaczenie nowoczesnych kolei w	Uczeń: - wyjaśnia, dlaczego na wschodnich wybrzeżach Azji występuje wiele wulkanów - udowadnia słuszność stwierdzenia, że Azja to kontynent kontrastów geograficznych - omawia wpływ budowy geologicznej na występowanie rowów tektonicznych, wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami - ocenia skutki trzęsień ziemi dla obszarów gęsto zaludnionych - wyjaśnia na podstawie mapy ogólnogeograficznej i analizy danych statystycznych, dlaczego grunty orne mają niewielki udział w strukturze użytkowania ziemi w Azji - wykazuje związki między cechami klimatu monsunowego a rytmem upraw i „kulturą ryżu” w Azji Południowo-Wschodniej - ocenia znaczenie warunków przyrodniczych i czynników społeczno-kulturowych w tworzeniu nowoczesnej gospodarki Japonii - omawia wpływ gospodarki Chin na gospodarkę światową - opisuje główne problemy indyjskiego społeczeństwa oraz przedstawia ich przyczyny - analizuje skutki występowania konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie

• wymienia cechy środowiska przyrodniczego Japonii • wymienia główne uprawy w Japonii • określa cechy położenia Chin na podstawie mapy ogólnogeograficznej • lokalizuje na mapie ośrodki przemysłu zaawansowanych technologii w Chinach • wymienia główne uprawy w Chinach i opisuje ich rozmieszczenie na podstawie mapy gospodarczej • określa położenie geograficzne Indii • porównuje liczbę ludności Chin i Indii oraz odczytuje z wykresu ich prognozę • wymienia największe aglomeracje Indii i wskazuje je na mapie • wyjaśnia znaczenie terminu <i>slamsy</i> • wymienia główne rośliny uprawne w Indiach i wskazuje na mapie tematycznej regiony ich występowania • wymienia surowce mineralne w Indiach i wskazuje na mapie regiony	danych statystycznych • omawia warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa w Japonii • przedstawia cechy rolnictwa Japonii na podstawie analizy danych statystycznych • określa różnorodność cech środowiska geograficznego Chin na podstawie mapy tematycznej • omawia czynniki przyrodnicze sprzyjające osadnictwu w Chinach • przedstawia nierównomierne rozmieszczenie ludności Chin na podstawie mapy gęstości zaludnienia • omawia główne kierunki produkcji rolnej w Chinach • omawia cechy środowiska geograficznego Półwyspu Indyjskiego • podaje przyczyny powstawania slamsów w Indiach • omawia warunki uprawy roślin w Indiach na podstawie mapy tematycznej • charakteryzuje indyjską Dolinę Krzemową • omawia cechy środowiska przyrodniczego Bliskiego Wschodu • omawia wielkość zasobów ropy naftowej na świecie i na Bliskim	• charakteryzuje tradycyjne rolnictwo i warunki rozwoju rolnictwa Chin • przedstawia problemy demograficzne Indii • omawia system kastowy w Indiach • przedstawia zróżnicowanie indyjskiej edukacji • analizuje strukturę zatrudnienia i strukturę PKB Indii na podstawie wykresu • charakteryzuje przetwórstwo przemysłowe Indii • omawia zróżnicowanie religijne na Bliskim Wschodzie • omawia wpływ religii na życie muzułmanów • przedstawia znaczenie produkcji wyrobów z ropy naftowej w krajach Bliskiego Wschodu	rozwoju gospodarczym Chin • omawia kontrasty etniczne, językowe i religijne w Indiach • charakteryzuje cechy gospodarki Indii i możliwości ich rozwoju • omawia znaczenie ropy naftowej w rozwoju ekonomicznym państw Bliskiego Wschodu • omawia źródła konfliktów zbrojnych i terroryzmu na Bliskim Wschodzie	
--	---	--	--	--

ich występowania • określa położenie geograficzne Bliskiego Wschodu • wymienia państwa leżące na Bliskim Wschodzie na podstawie mapy politycznej • wskazuje na mapie miejsca konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie	Wschodzie na podstawie wykresu i mapy tematycznej • przedstawia cele organizacji OPEC			
---	--	--	--	--

II. Afryka

Uczeń: • określa położenie matematyczno-geograficzne Afryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wymienia strefy klimatyczne Afryki • wymienia największe rzeki i jeziora Afryki • wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Afryce • wymienia główne uprawy w Afryce • wymienia surowce mineralne Afryki na podstawie mapy gospodarczej • wskazuje obszary występowania surowców mineralnych na terenie Afryki	Uczeń: • omawia cechy ukształtowania powierzchni Afryki • wymienia cechy różnych typów klimatu w Afryce na podstawie klimatogramów • charakteryzuje sieć rzeczną i jeziora Afryki • omawia czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Afryce • charakteryzuje znaczenie chowu zwierząt w krajach Afryki • przedstawia różnicowanie PKB w różnych państwach Afryki na podstawie analizy danych statystycznych • omawia przemysł wydobywczy w Afryce • wskazuje państwa w Afryce dotknięte problemem głodu i niedożywienia na podstawie mapy tematycznej	Uczeń: • omawia wpływ czynników klimatotwórczych na klimat Afryki • omawia rozmieszczenie opadów atmosferycznych w Afryce na podstawie mapy klimatycznej • omawia udział rolnictwa w strukturze zatrudnienia w wybranych państwach Afryki na podstawie wykresu • omawia gospodarkę w strefie Sahelu • omawia cechy gospodarki krajów Afryki na podstawie analizy danych statystycznych • przedstawia nowoczesne działy gospodarki Afryki • omawia rozwój i znaczenie usług w Afryce • omawia przyczyny niedożywienia ludności w Afryce • opisuje zmiany w poziomie niedożywienia ludności Afryki	Uczeń: • omawia związek budowy geologicznej Afryki z powstawaniem rowów tektonicznych • wyjaśnia cyrkulację powietrza w strefie międzyzwrotnikowej • omawia przyczyny procesu pustynnienia w strefie Sahelu • przedstawia czynniki ograniczające rozwój gospodarki w Afryce • omawia skutki niedożywienia ludności w Afryce • omawia bariery ograniczające rozwój turystyki w Afryce • omawia walory przyrodnicze Kenii wpływające na rozwój turystyki	Uczeń: • wyjaśnia istnienie strefowości klimatyczno-roślinno-glebowej w Afryce • wyjaśnia związki między warunkami przyrodniczymi a możliwościami gospodarowania w strefie Sahelu • przedstawia rolę chińskich inwestycji na kontynencie afrykańskim • przedstawia sposoby walki z głodem ludności Afryki • określa związki między warunkami przyrodniczymi i kulturowymi a rozwojem turystyki na przykładzie Kenii
---	--	---	---	--

- wymienia atrakcyjne turystycznie państwa Afryki - wyjaśnia różnicę między głodem a niedożywieniem - wymienia państwa w Afryce dotknięte głodem i niedożywieniem - określa położenie geograficzne Kenii - wymienia obiekty turystyczne na terenie Kenii	- analizuje niedożywienie ludności w Afryce na podstawie wykresu - przedstawia ruch turystyczny Kenii na podstawie analizy danych statystycznych	- wymienia obiekty w Kenii wpisane na listę dziedzictwa UNESCO - opisuje walory kulturowe Kenii na podstawie wybranych źródeł informacji		
--	---	---	--	--

III. Ameryka Północna i Ameryka Południowa

Uczeń: - określa położenie geograficzne Ameryki - wymienia nazwy mórz i oceanów oblewających Amerykę Północną i Amerykę Południową - wymienia największe rzeki Ameryki i wskazuje je na mapie - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tornado</i>, <i>cyklon tropikalny</i> - wskazuje na mapie Aleję Tornad - wymienia nazwy wybranych cyklonów tropikalnych w XXI wieku - określa położenie geograficzne Amazonii - omawia florę i faunę lasów równikowych	Uczeń: - wymienia nazwy państw leżących w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej - podaje główne cechy ukształtowania powierzchni Ameryki - wymienia strefy klimatyczne Ameryki - omawia przyczyny powstawania tornad i cyklonów tropikalnych - podaje główne rejony występowania cyklonów tropikalnych i kierunki ich przemieszczania się - podaje cechy środowiska geograficznego Amazonii - omawia cechy klimatu Amazonii - podaje przyczyny zróżnicowania	Uczeń: - charakteryzuje budowę geologiczną Ameryki - omawia czynniki klimatyczne wpływające na klimat Ameryki - porównuje strefy klimatyczne ze strefami roślinnymi w Ameryce - charakteryzuje wody powierzchniowe Ameryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej - omawia mechanizm powstawania tornad i cyklonów tropikalnych - podaje przyczyny wysokich rocznych sum opadów atmosferycznych w Amazonii	Uczeń: - wykazuje związek ukształtowania powierzchni z budową geologiczną w Ameryce - omawia związek stref klimatycznych ze strefami roślinnymi w Ameryce - przedstawia skutki występowania tornad i cyklonów tropikalnych w Ameryce - omawia ekologiczne następstwa wylesiania Amazonii - podaje kierunki gospodarczego wykorzystania Amazonii - przedstawia sytuację rdzennej ludności w Ameryce - przedstawia negatywne skutki urbanizacji w Ameryce - określa cechy megalopolis w Ameryce Północnej - charakteryzuje wybrane wskaźniki rozwoju	Uczeń: - przedstawia cechy ukształtowania powierzchni Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie map - przedstawia sposoby ochrony przed nadchodzącym cyklonem na podstawie wybranych źródeł informacji - przedstawia działania człowieka mające na celu ochronę walorów przyrodniczych Amazonii - opisuje problemy ludności mieszkających w slamsach na podstawie materiałów źródłowych - ocenia wpływ przemysłu zaawansowanych technologii na rozwój gospodarki Stanów Zjednoczonych - ocenia rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej na podstawie analizy danych statystycznych
--	--	---	---	---

• podaje liczbę ludności Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie wykresu • wymienia główne odmiany człowieka zamieszkujące Amerykę • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>urbanizacja</i>, <i>wskaźnik urbanizacji</i>, <i>aglomeracja</i>, <i>megalopolis</i> • wymienia obszary słabo i gęsto zaludnione w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej i wskazuje je na mapie • wymienia największe miasta i aglomeracje Ameryki Północnej i Ameryki Południowej i wskazuje na mapie • określa położenie geograficzne Stanów Zjednoczonych • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>produkt światowy brutto</i>, <i>technopolia</i> • wymienia główne działy przemysłu w Stanach Zjednoczonych • wymienia rodzaje usług wyspecjalizowanych w Stanach Zjednoczonych	etnicznego i kulturowego Ameryki • przedstawia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej • analizuje liczbę ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności państw Ameryki na podstawie mapy tematycznej • opisuje cechy położenia geograficznego Stanów Zjednoczonych • wymienia czynniki wpływające na rozwój Doliny Krzemowej • omawia strukturę użytkowania ziemi w Stanach Zjednoczonych na podstawie wykresu	• opisuje piętność wilgotnych lasów równikowych w Amazonii • omawia wielkie migracje w historii zasiedlania Ameryki • omawia zmiany liczby ludności w Ameryce na przestrzeni lat na podstawie wykresu • omawia rozwój miast Ameryki na podstawie wybranych źródeł • podaje przykłady megalopolis w Ameryce i wskazuje je na mapie • podaje przyczyny powstawania slamsów w wielkich miastach na przykładzie Ameryki Południowej • omawia znaczenie przemysłu i jego kluczowe działy w Stanach Zjednoczonych • omawia cechy rolnictwa Stanów Zjednoczonych	gospodarczego Stanów Zjednoczonych • omawia znaczenie usług wyspecjalizowanych w gospodarce Stanów Zjednoczonych	
---	--	--	---	--

IV. Australia i Oceania				
Uczeń: • określa położenie geograficzne Australii i Oceanii • wymienia największe pustynie Australii na podstawie mapy • wyjaśnia znaczenie terminu <i>basen artezyjski</i> • wymienia endemity w Australii oraz na wyspach Oceanii • przedstawi a liczbę ludności i gęstość zaludnienia w Australii na podstawie mapy tematycznej i analizy danych statystycznych • wymienia największe miasta Australii oraz wskazuje je na mapie	Uczeń: • charakteryzuje środowisko przyrodnicze Australii i Oceanii • charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Australii • wymienia strefy klimatyczne w Australii • charakteryzuje wody powierzchniowe Australii • omawia czynniki przyrodnicze wpływające na rozmieszczenie ludności w Australii • omawia występowanie surowców mineralnych w Australii na podstawie mapy tematycznej	Uczeń: • wymienia cechy charakterystyczne poszczególnych typów klimatu w Australii na podstawie klimatogramów • omawia strefowość roślinną w Australii na podstawie mapy tematycznej • omawia bariery utrudniające zamieszkanie Australii • charakteryzuje rdzennych mieszkańców Australii • omawia cechy rolnictwa Australii na tle warunków przyrodniczych • przedstawia znaczenie turystyki w rozwoju gospodarki Australii i Oceanii	Uczeń: • wyjaśnia wpływ położenia Australii na klimat • omawia zasoby wód artezyjskich i ich rolę w gospodarce Australii • wyjaśnia, dlaczego Australia jest atrakcyjna dla imigrantów • omawia znaczenie przetwórstwa przemysłowego i przemysłu zaawansowanych technologii w rozwoju Australii	Uczeń: • wykazuje zależność między klimatem a zasobami wód powierzchniowych w Australii • wykazuje zależność pomiędzy rozmieszczeniem ludności a warunkami naturalnymi występującymi w Australii • określa główne cechy gospodarki Australii na tle warunków przyrodniczych

V. Obszary okołobiegunowe				
Uczeń: • określa położenie geograficzne obszarów okołobiegunowych • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>góra lodowa, pak lodowy, lądolód, lodowce szelfowe</i> • wymienia gatunki roślin i zwierząt na obszarach Arktyki i Antarktyki	Uczeń: • wymienia cechy środowiska przyrodniczego obszarów okołobiegunowych • charakteryzuje klimat Arktyki i Antarktyki • wymienia zagrożenia środowiska przyrodniczego obszarów polarnych	Uczeń: • opisuje zjawisko dnia polarnego i nocy polarnej na obszarach okołobiegunowych • charakteryzuje ludy zamieszkujące Arktykę oraz warunki ich życia	Uczeń: • porównuje środowisko przyrodnicze Arktyki i Antarktyki • wyjaśnia, dlaczego Antarktyda jest największą pustynią lodową • omawia status prawny Antarktydy	Uczeń: • omawia skutki zmian klimatu w środowisku geograficznym obszarów polarnych

Dla uczniów posiadających orzeczenie/opinię Poradni Psychologicznej – Pedagogicznej wymagania edukacyjne wynikające z programu nauczania zostaną dostosowane do ich indywidualnych potrzeb edukacyjnych i psychofizycznych.